

Nyerges Gábor Ádám

Sziránó színfónia

Sziránó és a blitzkrieg művészete

Pedig volt egy olyan érzése, hogy na ez most. Holott az egész kényszermegoldásnak indult. Sziránó természetesen Batman akart lenni. Persze, jóformán mindenki Batman akart lenni, de Sziránó és Feri mindenképpen. A Superman már tavaly lejárt (a shaolin pap divatba lépéséig pedig még bő két év volt hátra), azóta gyakorlatilag ciki volt. Pedig akkor kierőszakolta. Holott Feri és Pavel is hasonló tervekkel várta a februárt, de Sziránó egy lépéssel előttük járt, már az osztálykarácsonyon mindenkinek elmesélte, hogy márpedig ő a farsangon mindenképp Superman lesz. Még az anyjának (az egyszerűség kedvéért: Sziránó Úr-né). Most meg így félbemaradt a mondat. Tehát még az anyjának, Sziránó Úr-nének is elmondta, hogy márpedig ő akkor minden körülmények közt, az kizárt, hogy nem Superman, hát nincs az az istenbizony, hogy ugye akkor igen, anyu? Anyu persze nem anyu volt a megszólítás szerint, de Sziránó emlékezésakor szeretett hatásos fordulatokat felidézni, még akkor is, ha azok abban a formában sosem léteztek. Egyes pletykák szerint egy egész kötetnyi ilyet tudott összehatásoskodni, de hát ki tudja.

Sziránó Úr-né természetesen rezzenéstelen arccal fogadta a hírt, ami biztos jele volt, hogy belül már abban a minutumban összeomlott a reménytelen célkitűzés, illetve lehetetlen feladat (jut eszünkbe, a Mission Impossible is hol volt még ekkor) súlya alatt. Sziránó ugyanis maga is tökéletesen tudta, hogy blöffölt. Tekintve, hogy sosem volt pénzük jelmezkölcsönzőre, Sziránó, bár kétségkívül leelsőzte és stipstoppolta a supermanséget, még halvány lila dunszttal sem bírt afelől, hogy na jó, de akkor most hogyan tovább. Végül persze innen-onnan, szomszédoktól, barátoktól és barátok barátaitól meglett kábé minden, tehát egy kilencévesre méretezett világoskék póló és (isten tudja, honnan) nadrág, ilyenkor persze az utolsó utáni pillanatban, és tényleg effektíve a föld alól, de mindig előkerül valakinél egy kilencévesnek való, vékony világoskék mackóalsó, majd pont az ne várna a sorára valamely, szebb napokat is látott háztartás kinőtt gyerekruhákat rejtve porosodó kartondobozának mélyén. És került, ha piros csizma azért nem is, piros cipő is, bár abból csak lánynak való, így Sziránó végül kinyafogta, hogy felvehesse a már tavaly is kissé szűk, *majdnem* sötétbordó gumicsizmáját, amit viszont akkor szigorúan a jelmezverseny után vegyen le, mert el fog ájulni, és lemarad a csokiról meg a kekszről, és bár Sziránó a lelke mélyén zsigerből is, meg hát immáron hároméves tapasztalatból is tudta, hogy a farsangi csoki és keksz mindig szar, mivel

az osztálykarácsonyról megmaradtat eszik nagyrészt, csak egy-két doboz újat, ha hoznak, azért mégis engedett a ráció hangjának, és kelletlenül bár, de elvitt magával egy nejlonszatyorba rejtett pár váltáscipőt. „Elvitt” alatt természetesen Sziránó nagymamáját (Sziránó néni) kell érteni, aki mint kis úrfijának állandó és nonstop hordára (udvari bolondja, bevásárlója, meg még ki tudja, mije), az ilyen alantasabb feladatokra hivatott volt, de ez most részletkérdés. Sziránó néninek is az volt (legalábbis ekkoriban még mindenképp), mivel még elbírta a cipőt.

A teljesség kedvéért azért még le kell szögezni, hogy a szomszéd citromsárga fürdőköpenyéből ő is került a szetthez, és bár Sziránó milliószor a lelkemre kötötte, hogy ha már erről írok, mint dramaturgiailag *de tényleg kurva fontos* és nélkülözhetetlen (tudod, hogy olyan tényleg teljesen realizistikusszerű legyen) dolgot el ne felejtsem, hogy honnan volt a lényeg: a köpeny, a nyaka köré csavart szép, piros köpeny, én bevallom férfiasan, elfelejtettem. (A kívül hordott és mindig vicc tárgyát képező piros alsóneműt, bár Sziránó több, általa ekkor még nem teljesen értett, de a röhögés okán sértőként dekódolt felajánlás ellenére nem Sziránó Úr-né valamely barátnőjének piros alsóneműjével, sőt, még nem is a szomszédasszony kamaszlányának mit piros, egyenesen botrányosan, kihívóan vörös, és ifjúkorához képest valóban kissé túl merész tangájával oldották meg, bár ekkor a Sziránó család az egy szem Sziránó kivételével már gurult a röhögéstől, hanem – elvégre is Sziránó sem hiába lett Superman – az érintett ötlete nyomán egy amúgy használaton kívüli, de e célnak pontosan megfelelő, már-már kinőttfélben lévő piros rövidnadrággal.)

A Batmannel már más volt a helyzet, egy év alatt a többiek is kikupálódtak, olyannyira, hogy – először és talán utoljára a világtörténelemben – lehagyták, *stratégiai* terepen lehagyták Sziránót, így míg az, mint tavaly is, az osztálykarácsony alkalmával kívánta elhinteni, hogy ő akkor márpedig, minden kétséget kizáróan, ha egy mód van rá, Batman lesz, ezek a piszkok, ezek az aljas, számító gazemberek (Feri és Pavel, sőt, némiképp, bár csak igen visszafogottan, halkan, és ha jobban belegondolunk, igazából csak félig suttogva, maga elé motyogva Béla is) képesek voltak már Mikuláskor leelsózni a batmanséget. Sziránót annyira meglepte ez a Mikulás-ünnepségnek álcázott blitzkrieg, hogy a dologba még beleszólni sem maradt lélekjelenléte. Pavelen pedig, látva, hogy egyedül maradt Ferivel szemben, aki nála egyszerre volt hangosabb és népszerűbb is, elemi pánik vett erőt, tekintve, hogy ő a középmezőnyben, vagy inkább a sereghajtók közt érezte jól magát, mondjuk nyolc Batman-aspiráns közül a legkevésbé esélyesként legelőször lemondani a dologról, ez így egyrészt megadta neki az elalváshoz szükséges meleg, édes ízt, hogy elvégre ő is lehetett volna, potenciálisan legalábbis ő is felmerült többek közt, másrészt viszont nem kellett átéreznie azt a keserves csalódást, mikor valaki valóban elveszít valamit, mivel az, hogy egy farsangon ő, a kis akcentusos és a többenél valamivel sötétebb bőrű bevándorló legyen a Batman, azért mégis nonszensz. Most meg erre itt a baj, a dolog ugyanis, bármily egyértelmű végkimenetellel bírt is, *papíron* úgy nézett ki, hogy vagy Feri, vagy bizony ő. Márpedig, ha továbbra is a papíron mérhető esélyeknél maradjunk, ez egy *képzeltbeli, elfogulatlan külső szemlélő* számára (amilyeneknek Pavel mindig is meg akart felelni, míg rá nem ébredt úgy harmincnégy-öt éves kora

felé, hogy ő maga is ilyen) nagyjából úgy festett, hogy ötven-ötven százalék esély. Tehát majdnem Pavel a Batman. Ha például valahonnan, mondjuk a Jóisten, vagy akárki (maradjunk stílszerűek, és legyen akkor már a Mikulás) kegyéből lepotyanna neki most még egy, azaz egy százalék, akkor az már ötvenegy lenne, és ő, konkrétan és megmászíthatatlanul ő, Pavel lenne a Batman. Ami azonban már olyan szinten lenne nonszensz, hogy sziklaszilárd meggyőződése által vezérelve gyorsan félre is hívta Ferit, megmondani, hogy legyen csak nyugodtan ő az, ő, Pavel tudniillik csak viccelt, nem gondolta komolyan.

Így jött a kényszer, Sziránó ugyanis már egy éve, még Supermannak öltözve, a végül természetesen az isten szerelméért le nem vett, iszonyatosan szorító csizmában végigsajgott tavalyi farsangkor eldöntötte, azaz inkább tudta, sőt, sugalmát vette a nagybetűs életnek, pardon, Életnek, hogy jövőre ő lesz a Batman és punktum. Most akkor mi legyen? Tíz hónapnyi tervezgetés semmibefoszlása, az annyi, mint egy élet munkája. Építkezni a nulláról, ezt utálta. Építkezni a nulláról, ezt imádta. Ő már csak ilyen ellentmondásos gyerek volt, bárhogya is utálta. Meg imádta. Mindegy, belezavarodott.

És hát, mi legyen az ember, ha már (érezte, megint jön, jön a pulykaméreg, nagy levegő, belég, kilég, jól van, mehet tovább), ha már Batman egyszer nem lehet (enyhe nedves forrósodás a szem körül, de oda se neki, ne is foglalkozzunk vele), ha már egyszer a Ferinek kell még Batmannek is lenni (egy élet munkája!), hogy az isten (vagy hát, ami van) verje meg, szóval akkor mi a (még kimondani is utálatos – imádnivaló) második legjobb választás?

Ilyen elkerekedett szemeket még az életben nem látott. Visszanézett (pontosabban: vissza, fel, jobbra) a nagymamára, aki ezúttal sok egyéb munkaköre mellett leginkább tanácsosi, már-már kancellári minőségében képviseltette magát (meg hozott egy közepesen méregdrága doboz friss nápolyit is, hogy legyen olyan év, mikor ők is), visszanézett tehát, hogy látod, én megmondtam, nem fogják ezek érteni, a hülyék. A kancellár persze (Sziránó növekvő bosszúságára) viszont az istennek nem vette észre kisunokája tekintetét, mivel lelkes pásztázással igyekezett bemérni vagy Erzsi néni (Erzsike), vagy legalább EP (Elektromos Pulyka néni, bár neki csak Matildka) helyzetét, hogy aztán valamelyikhez, de azért persze, ha egy mód van rá, sokkal inkább az Erzsikéhez odamehessen és látványosan, emelt hangon és a legátlátszóbb, ripacs hamissággal gesztikulálva megkérdezhesse, hogy hova teheti ezt a kis semmiséget, amivel, úgy gondolta, hogy az egész Sziránó család nevében most ezúttal igazán hozzájárulnának az ünnepi alkalom végett, mire Erzsi néni minden jóindulatát és hátralévő (farsang lévén, már eleve igencsak fogyatkozó) idegtartalékát hadrendbe állítva a balra, mellettük álló, másfél méter hosszú, poharakkal, műanyag tányérokkal, szalvétákkal, süteményes, ropis és sós rágszás dobozokkal, továbbá kétliteres üdítőszüvegekkel dugigpakolt asztalra koppantana az éppen arra támaszkodó kezével, tessék csak ide rakni, Sziránó néni, mondaná már majdnem hihetően, úgy, mintha amúgy a lehetőségek egész, végtelen és kombinatív tárháza sorakozott volna fel Sziránó néni előtt a nyamvadt, és amúgy is csak kétszázötven grammos (tehát jóformán semmire sem elég) kis nápolyis zacskó elhelyezésére, mire az, még fiatalokora színházi élményeit felidézendő, nagyjából olyan látványos megle-

pődést produkálna, mintha egy komplett ámbráscet zuhant volna a farsangilag fellufizott terem közepére, szemforgatásostul, szájtátásostul, túl hangos felkiáltásostul, ahogy azt kell, ó, hogy ide, igen, hát gondolhattam volna, csak hát, tudod, Erzsikém, ez a sok szép dekoráció, hát nagyon kitettél magadért, nagyrészt azért a gyerekek, tenne Erzsikém meglehetősen esélytelen kísérletet a közbevágásra, jó, hát igen, igen, de hát azért mindketten tudjuk, hogy főleg a te, a te, Erzsike érde-med, hogy ezek a jaj, milyen kis angyalok és milyen kis tiptop az egész.

Szóval ez mind történt ott jóval Sziránó feje fölött, nagymamamagasságban, légvonalban, míg ő kancellárjával szembeni elégtételére (tudniillik, hogy kár ezek-nek a korlátolt barmoknak itt strapálni magunkat, satöbbi, ő megmondta előre) vágyott – mindhiába. Megyek, körbenézek, vetette oda szándékosan a szokásosnál is undokabban és ridegebben, azaz a szokásos, eleve undok nagymama-hangneménél még eggyel undokabb és tartózkodóbb volt a *nyilvános* nagymamahangnem, ez azonban a *nyilvános és sértett* nagymamahangnem volt. Ha mutáló, kisiúsan felváltva recsegő-csilingelő, bumfordi hangja engedelmeskedett volna az agytól kapott parancsnak: gyilkos sziszegés. Jól van, angyalkám, én leülök oda hátra, mondta Sziránó néni az őt ezalatt már rég faképnél hagyó kisunokának, inkább a látszat, mint a praktikum kedvéért, leülök oda hátra, mondta, tehát ebből logi-kusan következően az időközben meglelt és a vesztere ekkor még mit sem sejtve vissza is integető, a telepakolt tanári asztalnak támaszkodó Erzsike felé indult.

Sziránó fortyogott a meg nem értett művészek tehetetlen dühétől. Ti állatok! Tudatlan, műveletlen, idióta ökrök! Ti hülyék, akik felerészt eleve túl unintelligensek is vagytok, másik felerészt meg talán, némi erőlködéssel, megérthetnétek valamit *ebből* (belőlem!), de nem, lusta, kényelmes idióták, nem, még mit nem, isten ments, hogy ha már én itt vért hugyozok ezzel az egésszel, isten ments, hogy akár a kisujjatokat is mozdítsátok, már hogy úgy kooperatív! Még mit nem! Hogy döglőnétek meg mind, gondolta, míg végigjáratta osztálytársain jelmezétől ugyan csak egészen közelről is alig látszódó, mégis, eszelős dühétől szabályosan vérben forgó szemét.

Ezek már körben álltak (Sziránóék picit elkéstek, Sziránó néni ugyanis az utolsó pillanatban gondolta meg magát a nápolyit illetően, elvégre is Sziránó Úr kerek perec megmondta, hogy márpedig ők idén nem – azaz, idén sem – visznek semmit, vigyenek az Egressy gyerek szülei, a benzinkutasék, vagy a Kapcsák, az meg kerületi polgármester-helyettes, azoknak a bőrük alatt is pénz van, hát vigyenek azok. De Sziránó néni ezt nem tűrhette, elvégre is nem Sziránó Úrnak kell minden áldott farsangon üres kézzel beállítani, szégyenszemre, hogy aztán majd megszólják az ő kis angyalkáját, vagy ami még rosszabb, *őket*, így, kollek-tíven, mindnyájukat, hogy elítéljék őket mint szegényeket – de hát, ha egyszer tényleg azok, szólt volna közbe Sziránó, de, bár ez még sosem fordult elő a Sziránó családban, lepisszegték – ...volna, ha Sziránó néni ki is meri mondani mindezt, de úgy látta, egyszerűbb nem kitennie magát veje hirtelen (és olyankor aztán vulkanikus mértékekben fortyogó haragjának), a férfiakat amúgy is úgy kell kezelni, hogy igazat adunk nekik mindenben, aztán csináljuk, amit épp kell. Ez esetben bemegyünk a boltba és a nyugdíjból vesszük meg azt a nápolyit. Nehogy ezen múljon a szegény kisgyermek előmenetele és egyszersmind jó híre).

A többiek tehát már körben, várva a jelmezzszeny. A jelmezzszeny, ami mellesleg még relatíve a legdemokratikusabb eljárás volt ebben az egész alsó tagozatban, ugyanis Erzsí néni, gyorsan levonván egy sajnálatos, első osztálybeli eset (töbrendbeli csalódás okozta pityergés) konzekvenciáit, úgy döntött, hogy márpedig ő csakazértsem fog totális döntetlent hirdetni, tudja ő, hogy több kollégánője is így jár el, no de, kérdi ő, hát jó az ezeknek a szegény gyerekeknek? Azt tanulni az életről, hogy minden és mindenki egyforma? Hogy nincs különbség egyikük és másuk munkája (és főleg teljesítménye) között? Talán osztályozni sem volna szabad? Netán még a fekete és piros pontokat is el kéne törölni? Hát hova vezet ez? Ha nincs különbségtétel, ha mindenki egyforma, mi értékes van egyáltalán az egyéni emberben, na, ezt válaszolják meg neki, Kakasi Erzsébetnek azok a hű, de felvilágosult, modern kollégánői! Hát akkor mindenki értéktelen? Erzsí néni, gondolatmenetének e pontján egyszerre ráeszmélve, hogy milyen veszélyes vizekre is tévedt, egyszersmind elnézegetve a suttyomban épp önnön taknyát fogyasztó Ferikét, úgy döntött, nem feszegeti tovább a kérdést, így másodiktól kezdve minden farsangon a zsűri *másik tagjaként* alkalmazta az amúgy csak napközis felügyelés címén, úgy egy órányi felügyelet után rendszerint a sarokban, a radiátor simogató melegében halkán hortyogó Elektromos Pulyka nénit, népszerűbb nevén EP-t.

A többiek tehát már körben, várva a jelmezzszeny. A száalmas kis pontrók, gondolta Sziránó, ekkoriban még korántsem d-vel, elvégre is, nem is tudta, mit takar a szó, csak egyik este hallotta a tévében, és mivel a főszereplő (talán megint a Bobi) eléggé vicsorogva mondta, biztosra vette, hogy ez lehet most a megfelelő kifejezés. Megvető fölénnyel (amelyet bár sajnos szinte teljesen elfedett nehézkes jelmeze, amiből ő maga is csak némi erőlködés árán látott ki) nézett végig nevetéses osztálytársain. Béla detektív volt. Ez abban nyilvánult meg, hogy felvette a nővére egyik, pár éve kinőtt (és feltehetően Béla Úr-né által mellénnyé alakított), kockás iskolaköpenyét, ez alatt ünneplőingét, utcai nadrágját és kínosságí okokból (eddig legalábbis) hiába vett, sosem hordott nadrágtartóját viselte, a fején már eleve is hordott, közepesen vastag keretű szemüveg alatt (majd meglátod, milyen jó lesz, Béluskám, hozott anyagból is dolgozunk, kacsintott Béla Úr-né) szemceruzával kissé ferdén rajzolt bajusz, az alatt pedig a nagypapától (Béla bácsi, Isten nyugosztalja) örökölt legkisebb pipa, ami, bármennyire a legkisebb volt is, alig maradt meg szegény Béla szájában, olyan baromi nehéz volt, így többnyire inkább Béla Úr-né vigyázott rá Sziránó néni mellett ültében, most azonban visszaadta kisfiának, elvégre is mindjárt jön a *kéttagú zsűri*, meghatározni az ideí jelmezzszeny végeredményét. Heh, Sziránó már-már szégyellte magát, holott nem értette, miért teszi, ha egyszer nem ő, hanem pont rajta kívül mindenki más ilyen száalomra méltó. Mégis, egyre inkább, mintha őt érintette volna kínosan a dolog. Nem fért a fejébe. Pedig volt itt minden istennyi, kiscica, kiskutya, hupikék törpíke, Píroska farkas nélkül, Batmanról már csakazértse ejtünk szót, szegény Pavel végül most kölcsönzött Superman-jelmezt, úgy oldván meg kilátástalan egzisztenciális válságát, hogy mivel idén már úgyis a legcíkíbb dolog a Superman, ő nyugodt szívvel beöltözhet annak, ez így a többiek részéről is minden tekintetben rendben lesz, még azt a kellemetlen Batman-incidenst is jóvá teheti talán valamelyest, és egyben, ha viszont a képzeletbeli, elfogulatlan külső

szemlélő a tavalyi, vagy az előtti év szempontjából nézné, Pavelé a legmenőbb jelmez az osztályban. Pavel néni, aki Sziránó nénitől hárommal jobbra ült, és amúgy egy büdös szót sem beszélt magyarul, bár azon túl, hogy feltehetően (!) farsang lehet, ha már minden gyerek úgy néz ki, mintha most szabadult volna a zárt osztályról, annyit azért mindenesetre még így is megértett, hogy kisunokáját még életében nem látta ilyen boldognak. És, bár nem tudta, hogy egyetlen kisunokája miért öltözött piros bugyis rendőrnek, mellkasán egy nagy, piros S betűvel, azért olyannyira átérezte (még hozzá tökéletesen helyesen) a helyzet Pavel életében betöltött jelentőségét, hogy picit még el is pityeredett meghatottságában.

Nagyon jó kis detektív vagy, Béla, kezdeményezett – szándéka szerint leplezett leereszkedéssel – bájcsevelyt Sziránó. Tudom, felelte az, még szép, ez a pipa a nagy-apámé volt. No mindegy, szóra sem érdemes, mondta az, és igyekezett úgy tenni, mint akinek épp rengeteg teendője akadt, majd végül, konkrét elfoglaltságot egyet sem találva, végigmérte Sziránót és így szólt: na és te meg mi vagy, porszívó?

Elszabadult a pokol. Egyrészt kívül, hiszen, és ezt Erzsi néni is megtörten konstataulta, egyszerre harminc körüli gyerek kezdett velőtrázóan röhögni és kérdezgetni Sziránót, hogy de tényleg, miért öltözött porszívónak? A csúfolódást pedig, bármily elítélendőnek találta is Erzsi néni (két perc alatt nagy nehezen rendet is vágva a fejtelenségben), ha őszintén belegondolt, maga sem talált más megfajtást Sziránó jelmezét illetően, mint hogy porszívónak öltözött.

Ahol még szintén elszabadult a pokol, Sziránó lelke volt. Azonnal érezni kezdte a mikuláskori blitzkrieg amúgy is túl ismerős tüneteit, az égő szemhéjakat, a megakadályozhatatlanul meg-megránduló szájszegletet, a szorítást a torokban. De nem sírt. Bár amennyi kilátszott a fejére húzott, ezüstpapírral bevont kartondoboz, az erre rácelluxozott és a nyakába akasztott, ugyancsak ezüstpapírral bevont, az ezüstpapír alatt azonban gyanúsan nőinek tűnő retikülhöz erősített porszívócsőtől, akár még pár könnycseppet is útnak indíthatott volna.

Egy úrhajós azonban nem sír.

*

A jelmezversenyt pedig, bár egy hét alatt mindenki el is felejtette a dolgot, Nagy Dániel nyerte, akit, bár eleinte mindenki kiröhögte két és fél méteres, láthatóan csak különös fájdalmak és kellemetlenségek árán hordható, méregdrágán kölcsönzött jelmeze miatt, választása kifinomult, kulturált, s mint Erzsi néni (természetesen zsűritársa, a sarokban hortyogó Elektromos Pulyka néni nevében is) kiemelte, az egyetemes emberi alkotói szabadságot, a megzabolázhatatlan alkotói elmét, az önfeledt, és magát minden helyzetben feltaláló nyers kreativitást, egyszóval: általában a művészetet jelképező jelmezéért (furulya) választott győztesnek hosszas mérlegelés és megfontolás után az elfogulatlan és szigorú zsűri. Hogy miért?, kérdezte a már ekkor is enyhén nagyothalló Sziránó néni a mellette ülő (és az övéhez kísértetiesen hasonlító arckifejezést öltő) Béla Úr-nétól. A művészetért, súgta az.

A megértett művészetért, igazította ki a közben odabattyogó Sziránó, még mindig kissé értetlenül néző nagymamája kezébe nyomva a sisakját.

Pedig otthon még játszott volna vele.